צד: חלק פרק אחד עשר סנהדרין

תורה אור

1. ויאמר פרעה מי יי אשר אשמע בקלו לשלח את ישראל לא ידעתי את יי וגם את ישראל לא אשלח:
שמות ה ב
2. ויט משה את ידו על הים וישב הים לפנות בקר לאיתנו וּמצרים נסים לקראתו ויִנער יי את מצרים בתוך הים:
שמות יד כז
3. דרכת בים סוסיך חמר מים רבים: חבקוק ג טו
4. ביד מלאכיך חרפת אדני ותאמר ברב רכבי אני עליתי מרום הרים ירכתי לבנון ואכרת קומת ארזיו מבחר ברושיו ואבואה מלון קצה יער כרמלו:
מלכים ב יט כג
5. ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך יי ויך במחנה אשור מאה שמונים וחמשה אלף וישכימו בבקר והנה כלם פגרים מתים: מלכים ב יט לה
6. ביד עבדיך חרפת אדני ותאמר ברב רכבי אני עליתי מרום הרים ירכתי לבנון ואכרת קומת ארזיו מבחר ברושיו ואבוא מרום קצו יער כרמלו: ישעיהו לז כד
7. עתה המבלעדי יי עליתי על המקום הזה להשחתו יי אמר אלי עלה על הארץ הזאת והשחיתה:
מלכים ב יח כה
8. יען כי מאס העם הזה את מי השלח ההלכים לאט ומשוש את רצין וְבֶן רמליהו: ישעיהו ח ו
9. מארת יי בבית רשע ונוה צדיקים יברך:
משלי ג לג
10. ולכן הנה ארני מעלה עליהם את מי הנהר העצומים והרבים את מלך אשור ואת כל כבודו ועלה על כל אפיקיו והלך על כל גדותיו: ישעיהו ח ז
11. וחלף ביהודה שטף ועבר עד צוארה יגיע והיה מטות כנפיו מלא רחב ארצך עמנו אל:
ישעיהו ח ח
12. כי לא מועף לאשר מוצק לה כעת הראשון הקל ארצה זבלון וארצה נפתלי והאחרון הכביד דרך הים עבר הירדן גליל הגוים:
ישעיהו ח כג
13. אחרי הדברים והאמת האלה בא סנחריב מלך אשור ויבא ביהודה ויחן על הערים הבצורות ויאמר לבקעם אליו:
דברי הימים ב לב א
14. נשבע יי צבאות לאמר אם לא כאשר דמיתי כן היתה וכאשר יעצתי היא תקום: לשבר אשור בארצי ועל הרי אבוסנו וסר מעליהם עלו וסבלו מעל שכמו יסור:
ישעיהו יד כד-כה
15. והיה ביום ההוא יסור סבלו מעל שכמך ועלו מעל צוארך וחבל על מפני שמן:
ישעיהו י כז
16. והיה ביום ההוא יהיה איש עגלת בקר ושתי צאן:
ישעיהו ז כא
17. והיה ביום ההוא יהיה כל מקום אשר יהיה שם גפן באלף כסף לשמיר ולשית יהיה לשמיר ולשית:
ישעיהו ז כד
18. ואסף שללכם אסף החסיל כמשך גבים שוקק בו: ישעיהו לג ד
19. בא על עית עבר במגרון למכמש יפקיד כליו: עברו מעברה גבע מלון לנו חרדה הרמה גבעת שאול נסה: צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישה עניה ענתות: נדדה מדמנה ישבי הגבים העיזו: עוד היום בנב לעמד ינופף ידו הר בת ציון גבעת ירושלם: ישעיהו י כח-לב
20. עלה אריה מסבכו ומשחית גוים נסע יצא ממקמו לשום ארצך לשמה ערים תצינה מאין יושב: ירמיהו ד ז

על ידי שליח. דהיינו כזוי יותר אף הקב"ה נפרע ע"י שליח ונתביש יותר: **כפיב מרום קלו.** דישעיה: **וכתיב מלון קילו.** דמלכים. מרום קילו משמע דירה של מטה כדכתיב (ירמיה יז) מרום מראשון מקום מקדשנו. מלון קילו משמע דירה של מעלה בית מלונו: **ה' אמר אלי עלה אל הארץ וגו' מאי היא.** היכי אמר לו הקב"ה להשמיע: **יען כי מאס העם הזה וגו' ומשוש את רצין וכן רמליהו.** ואתרעו להשמיע' בלרצין וכן רמליהו: **מארת ה'.** שלא נשבע מכל מה שהיה אומר: **ליברך ירק.** במדה: **ועלה על כל אפיקיו.** שאמר לו הקב"ה עלה והשמע: **מ"ט.** מאחר שברכות הלך שבבית נתבנה עליו מאי טעמא אינגה: **כא נכיא ואמר לו.** כשבא על ירושלים: **כי לא מועף לאשר מוצק לה.** לא נמסר עמו של מזקיה שהוא עיף כתורה ביד סנחריב המליץ לו: **כעת הראשון הקל ארצה זבולון וארצה נפתלי וגו' לא כראשונים.** עשרת השבטים שהקלו מעליהם עול תורה אבל אחרונים עמו של מזקיה הכבידו עליהם עול תורה והיינו דכתיב האחרון הכביד דרך הים לראיין הללו לעשות להם גם כיולאי מצרים שעברו את הים וכדורכי הירדן: **אם מוזר כו.** סנחריב מוטב ואם לאו אעשה אותו גליל הגוים שמגלגל בתרפה בכל הגוים. ל"א גליל לשון גלגים. מ"ר: **אחרי הדברים והאמת האלה.** השמע משמע שהיה מדבר בחזקיהו שהיו עסוקין בתורה בא סנחריב מלך אשור ויבא ביהודה ויחן על הערים ויאמר לבקעם אליו: **האי רישנא להאי פרדשנא.** וכי מניאין דיורון כזה לאדון כזה וכי מפני שהאמת בחזקיהו בא סנחריב: **רישנא אמר מאי אחר הדברים והאמת אחר שקפץ הקב"ה ונשבע.** להכיא סנחריב והיינו אמת שמותמו וקיומו של הקדוש ברוך הוא אמת:

ויעשה אכום. שיהיו כלם פגרים ויאכילו סוסיהם ובהמתם בתוך עצמות הפגרים כעין אכום: **מגבח ועד אנטיפרס.** מקומות שבסוף התחומים: **אע"פ שאלף גפן באלף כסף.** שהן יקרים אמין להם רוב כרמים אפילו הכי לשמיר ולשית יהיה שמניחין אותן לאכול ומביירים אותן והיו עוסקין בתורה: **נשלו.** כל אחד ואחד לעצמו או לחלוק ביחד אותו ממון שנשאר ממיל סנחריב. ל"א לחלוק לאחרים מה שאנו שולטים אבל אנו אסורים באותו שלל שממון שבזו מעשרת השבטים מעורב בו דאיכא משום גזל: **כמשך גבים שוקק בו.** השקאה של ליטורות שמזלפין בהם מים נוטעין השקו באותו ממון וטיהרתו דמה ליטורות הללו מעלין את האדם מטומאה לטהרה ע"י טבילה אף ממומס וכו'. משק שו"ן בלע"ז: **בא על עית וגו'.** ומתרגמינן ומני רבני משריתיה: **עברו מעברה נבע מלון לנו וגו' יושבי הגבים העיזו.** ולא קא משיב עוד היום בנוב לעמוד להחוא לאו מסע הוא אלא כלאמרינן לקמן [לה.] אותו היום נשמיר מעונה של נוב: **הני טובא הוי.** די"כ הוא דאיכא: **נכיא הוא.** קרא דצהלי קולך בת גלים הקשיבי לישה דמשיבנא ביה תלמא בת גלים לישה ענתות הנהו לאו מן חושבנא נינהו דנביא הוא דקאמר להו לישראל וכו': **מהאי לא ספקי.** שמגלל מידו היינו דכתיב צהלי קולך אלא אסתפי מנבוכדנצר שנמשל לגלים דכתיב ביה עלה אריה מסובכו והיינו דקאמר הקשיבי לישה:

עניה

ע"י שליח נפרע הקב"ה ממנו ע"י שליח פרעה דכתיב ביה [1]מי ה' אשר אשמע בקולו נפרע הקב"ה ממנו בעצמו דכתיב [2]וינער ה' את מצרים בתוך הים וכתיב [3]דרכת בים סוסיך וגו' סנחריב דכתיב [4]ביד מלאכיך חרפת ה' נפרע הקב"ה ממנו ע"י שליח דכתיב [5]ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה ושמונים וחמשה אלף וגו' ר' חנינא בר פפא רמי כתיב [6]מרום קיצו וכתיב [7]מלון קיצו אמר אותו רשע בתחלה אחריב דירה של מטה ואחר כך אחריב דירה של מעלה א"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב [8]עתה המבלעדי ה' עליתי על המקום הזה להשחיתו ה' אמר אלי עלה אל הארץ הזאת והשחיתה מאי היא דשמע לנביא דקאמר [9]יען כי מאס העם הזה את מי השילוח ההולכים לאט ומשוש את רצין ובן רמליהו אמר רב יוסף אלמלא תרגומא דהאי קרא לא הוה ידענא מאי קאמר חלף דקץ עמא הדין במלכותא דבית דוד דמדבר להון בנייח כמי שילוחא דנגדין בנייח ואיתרעיאו ברצין ובר רמליה א"ר יוחנן מאי דכתיב [10]מארת ה' בבית רשע ונוה צדיקים יבורך מארת ה' [11]בבית רשע זה פקח בן רמליהו שהיה אוכל מ' סאה גוזלות בקינוח סעודה ונוה צדיקים יבורך זה חזקיה מלך יהודה שהיה אוכל ליטרא ירק בסעודה [12]ולכן הנה ה' מעלה עליהם את מי הנהר העצומים והרבים את מלך אשור וכתיב [13]וחלף ביהודה שטף ועבר עד צואר יגיע אלא מ"ט איעניש נביא אעשרת השבטים איתנבי איהו יהיב דעתיה על כולה ירושלים בא נביא וא"ל [14]כי לא מועף לאשר מוצק לה א"ר אלעזר בר ברכיה אין נמסר עם עייף בתורה ביד מי המציק לו מאי כעת הראשון הקל ארצה זבולון וארצה נפתלי והאחרון הכביד דרך הים עבר הירדן גליל הגוים לא כראשונים שהקלו מעליהם עול תורה אבל אחרונים שהכבידו עליהן עול תורה וראויין הללו לעשות להם גם כעוברי הירדן אם חוזר בו מוטב ואם לאו אני אעשה לו [15]גליל בגוים [16]אחרי הדברים והאמת האלה בא סנחריב מלך אשור ויבא ביהודה ויחן על הערים הבצורות ויאמר לבקעם אליו האי [17]רישנא להאי פרדשנא אחרי הדברים והאמת [18](אחר מאי) אמר רבינא לאחר שקפץ הקב"ה ונשבע ואמר אי אמינא ליה לחזקיה מייתינא ליה לסנחריב ומסרנא ליה בידך השתא אמר לא הוא בעינא ולא ביעתותיה בעינא מיד קפץ הקב"ה ונשבע דמייתינא ליה שנאמר [19]נשבע ה' צבאות לאמר אם לא כאשר דמיתי כן היתה וכאשר יעצתי היא תקום לשבור אשור בארצי ועל הרי אבוסנו וסר מעליהם עולו וסבלו מעל שכמו יסור אשור ויעשה אבום לחזקיהו ולסיעתו [20]והיה ביום ההוא יסור סבלו מעל שכמך ועולו מעל צוארך וחובל עול מפני שמן א"ר יצחק נפחא חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות מה עשה נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו בדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ מגבת ועד אנטיפרס ולא מצאו תינוק ותינוקת איש ואשה שלא היו בקיאין בהלכות טומאה וטהרה ועל אותו הדור הוא אומר [21]והיה ביום ההוא יחיה איש עגלת בקר ושתי צאן וגו' ואומר [22]והיה ביום ההוא יהיה כל מקום אשר יהיה שם אלף גפן באלף כסף לשמיר ולשית יהיה אע"פ שאלף גפן באלף כסף לשמיר ולשית יהיה [23]ואוסף שללכם אוסף החסיל אמר להם נביא לישראל אספו שללכם אמרו לו לבזוז או לחלוק אמר להם כאוסף החסיל מה אוסף החסיל כל אחד ואחד לעצמו אף שללכם כל אחד ואחד לעצמו אמרו לו והלא ממון עשרת השבטים מעורב בו אמר להם כמשך גבים שוקק בו מה גבים הללו מעלין את האדם מטומאה לטהרה אף ממונם של ישראל כיון שנפל ביד עובדי כוכבים מיד טיהר [24](כדרב פפא דאמר רב פפא [25]עמון ומואב טהרו בסיחון) אמר רב הונא עשר מסעות נסע אותו רשע באותו היום שנאמר [26]בא על עית עבר במגרון למכמש יפקיד כליו עברו מעברה גבע מלון לנו חרדה הרמה גבעת שאול נסה צהלי קולך בת גלים הקשיבה לישה עניה ענתות נדדה מדמנה יושבי הגבים העיזו [27](עוד היום בנוב לעמוד ינופף ידו הר בת ציון גבעת ירושלם) הני טובא הויין צהלי קולך בת גלים נביא הוא דקאמר לה לכנסת ישראל צהלי קולך בת גלים בתו של אברהם יצחק ויעקב שעשו מצות כגלי הים הקשיבה לישה מהאי לא תסתפי אלא איסתפי מנבוכדנצר הרשע דמתיל כאריה שנא' [28]עלה אריה מסובכו וגו' מאי

עניה

מסורת הש"ס

1) ני' הערוך ערך גל ז' גלילא), 2) ני' הערוך ערך דשן דישעיה ומתני המוסיף שהוא נלשון יון מתנה:, 3) (ל"ל מאי מחרן), 4) כ"ל מ"ו, 5) ניעין לה. חולין ס:, 6) רש"ל מ"ו, 7) (ישעיה ח).

גליון הש"ם

גמ' בבית רשע זה אחקה בן רמליהו. וכן ניעין דף נה ע"ב. אשרי לדם מפחד זה:

לעזי רש"י

שורין. צליל. רעש.

מוסף רש"י

את מי השילוח. שילוח מעין הוא ומתו ניחוח ושילוח. שרלו לבסיר לאת מלכות בית דוד בימי אחז לפקח מן רמליהו, וכלון ניחא על אנגא ושיעתו שרלו למרוד בחזקיהו שאחזו בו על שראחזו שלא היה בחזר בעלו אוכל מלכים אלא אוכל ליטרא ירק ושיעתה בתורה, עליו נאמר נדדה אוכל לשובע נפשו, ולאו אח מקח בן רמליהו אוכל ארבעים סאה גוזלות בקינוח סעודה, והיו מלעין על חזקיהו ואומרין זה הגון להיות מלך, אין זה מלך, אלא לצין וכן רמליהו היו רחיין למלוך בחייהן, וחזו אח לצין וגו' אמר להם הקב"ה אוכלין אתם מתאים, אני מביא עליהם אוכלין הרבה, הנה ה' מעלה עליהם אח מי הנהר העצומים תחת מי השילוח אלשים והטיחים (ישעיה ח ז). עמון ומואב טהרו בסיחון. דכתיב (דברים ב) אל תצר אח מואב, וכן בבני עמון אל תצורם, וכתיב (במדבר כא) כי חסנון עיר סיחון וגו', אלמא טהר מואב בסיחון, ובני עמון אשכחן ביפתח (שופטים יא) שאמרו לו מלאכי בני עמון כי לקח ישראל אח ארצי בעלותו ממצרים מארנון ועד היבוק, ואשכחן כשבבאו אח ארץ סיחון וירש אח ארצו אמרו לו מלאכי עד יבוק וגו', אלמא מבני עמון בבשה ובאור ישראל וכבשו מיניה וטהרה להם על ידו (ניעין לה. וכעי"ז חולין ס:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com